**بسم ا... الرحمن الرح م**

**نخستین مجموعه استفتائات**

**معماری-شهرسازی-مدیریت شهری**

**از محضر حضرت آیت الله المعظمی سیستانی**

**بخش اول معماری :**

**1- آیا مهندس معمار می تواند از اجزایی چون شیشه درجایی از منزل استفاده نماید که بخاطر طرح او ، در بعضی از اوقات شبانه روز قسمتهای داخلی منزل ، قابل رویت و موجب مزاحمت یا معذب بودن ساکنین یا به گناه افتادن همسایگان شود؟**

**آیت ا... سیستانی : ساخت آن اشکالی ندارد مگر آنکه نوعاً موجب فساد باشد ولی بر استفاده کنندگان لازم است مراعات مسایل شرعی را بنمایند. و سزاوار است منازل طوری ساخته شود که از دید نامحرم جلوگیری نماید.**

**2- حکم استفاده از مصالح و نمادهای نماکاری که در غرب برای شناسایی بناهایی با استفاده های غیر اخلاقی استفاده می شود چیست؟**

**آیت ا... سیستانی:به طورکلی هرکاری که ترویج ویا تقلید ازفرهنگ غرب است،جایز نیست.**

**3- آیا طراحی و ساخت خانه و آپارتمانی که صدای محارم از آن به بیرون یا به خانه همسایه منتقل شود مباح است؟**

**آیت ا... سیستانی:ساختن اینگونه خانه ها اگرچه شایسته مسلمان نیست لکن نمی توان گفت حرام است واین خانم ها هستند که باید مواظب باشند صدای انها موجب جلب توجه نامحرم نشود.**

**4- آیا حتما اتاق والدین باید ازاتاق فرزندان جدا باشد؟**

**آیت ا... سیستانی:اری اتاق خلوت والدین باید جدا باشد،و فرزندان را اگاهی دهند که هنگامی که می خواهند به انجا وارد شوند حتما دربزنند واجازه بگیرند.**

**5- تعبیه پنجره ای که به حیاط همسایه مشرف هست استفاده اش جایز است؟به عنوان نورگیر چه طور؟**

**آیت ا... سیستانی: استفاده از پنجره ای که مشرف به خانه همسایه و مزاحمت برای انان باشد جایز نیست.**

6- طراحی و ساخت حمام جداگانه وصل به اتاق والدین چه حکمی دارد؟

آیت ا... سیستانی: اشکال ندارد.

7- آیا طرح اتاق والدین باید رو به قبله باشد؟

آیت ا... سیستانی:لازم نیست.

8- آیا اتاق خواب فرزندان ذکور واناث باید جدا باشد؟

آیت ا... سیستانی:واجب نیست،ولی بهتر ان است که جدا باشد.

9- اخیرا در مجتمعهای مسکونی طراحان اقدام به طراحی استخر در طبقات زیرین ساختمان مینمایند .با توجه به استفاده مختلط برخی افراد از این استخرها ، طراحی آن برای مهندس معمار چه حکمی دارد ؟ اگر طراح از سرنوشت خانه بعد از ساخت باخبر نیست آیا این اقدام جایز است؟

آیت ا... سیستانی: طراحی ان برای مهندس اشکال نداردلکن کسانی که از ان استفاده می کنندااگرزن ومرد به صورت مختلط از ان استفاده کنندکار حرام وگناه بسیاربزرگی مرتکب شده اند.

10- آیا الزاما محل عبادت و خواب در خانه باید جدا باشد؟

آیت ا... سیستانی: خیر لازم نیست.

**11- نظر دین در خصوص مکان یابی سرویس های بهداشتی چیست؟ آیا قرارگیری توالت در ابتدای ورودی آپارتمان جایز است؟**

**آیت ا... سیستانی: فی نفسه منعی ندارد.**

**12- استفاده از آشپزخانه اپن در بیوت مسلمین جایز است؟**

**آیت ا... سیستانی:ساکنین و استفاده کنندگان از محلّ لازم است مسائل محرم و نامحرم را رعایت کرده و از اختلاط حرام پرهیز نمایند و شایسته است طرّاحان و معماران در ایجاد فضایی که زمینه تلاقی کمتر نامحرمین را فراهم کند، تلاش نمایند همچنان که در معماری قدیمی اسلامی قسمت اندرونی و بیرونی به صورت جداگانه بوده است.**

**13- آیا الزاما مساجد باید دارای منارہ باشد؟**

**آیت ا... سیستانی:خیر**

**14- نوشتن وان یکاد و آیات مشابه برای سردرساختمان های چند طبقه چه حکمی دارد؟ خصوصا که افراد زیادی بالاتر**

**از محل نصب آیه در سردر زندگی میکنند.**

**آیت ا... سیستانی: صدق هتک حرمت به مقدّسات و آیات قرآن و عدم آن عرفی است و ظاهراً در این مورد صدق نمی¬کند.**

**15- احداث و طراحی خانه ها به ضرورت ضوابط حاکم به نوعی است که در موارد زیادی اتاق خواب و یا آشپزخانه دو واحد مستقل از یک نورگیر نورمیگیرند و لذا کاملا بهم اشراف و ارتباط دارند. این نوع طراحی چه حکمی دارد؟**

**آیت ا... سیستانی : از آنجا که استفاده از چنین مکان¬هایی لزوماً مستلزم گناه نیست کما اینکه ممکن است مواردی چون پدر و فرزند در هریک از واحدها زندگی کنند یا ...، منع به طور کلّی نیست و بر استفاده کنندگان لازم است مسائل شرعی را رعایت نمایند.**

**16- جان پناه –دیوار بالای پشت بام – به نظر شارع مقدس حداقل باید چقدر باشد؟ آیا رفع خطر سقوط از بام کافیست یا باید مانع دید همسایگان به بام همدیگر هم بشود؟**

**آیت ا... سیستانی : امر مذکور دائر مدار کیفیت استفاده از پشت بام است و حکم موارد آن فرق می¬کند و در روایت نقل شده است لب بام هم سطح بام نباشد و حائلی به اندازه دو ذراع بلندتر داشته باشد و در بعض روایات یک ذراع و یک وجب ذکر شده است.**

**و در حدیث نقل شده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله مسلمانان را از خوابیدن بر بامی که دیوار ندارد نهی کرده و فرموده¬اند: هر کس بر بام بدون دیوار بخوابد، از امان خدا بیرون رفته است.**

**17- استفاده از مبل و صندلی در مساجد جایز است؟**

**آیت ا... سیستانی : فی نفسه مانعی ندارد مگر اینکه به لحاظ إشغال مقداری از مکانِ مسجد، مزاحمت برای نمازگزاران داشته باشد.**

18- **آیا مساجد باید دارای وضوخانه باشد؟**

**آیت ا... سیستانی : خیر**

19- **حداقل های الزامات مکانی و امکاناتی برای اطلاق عنوان مسجد به آن مکان را از لحاظ شرعی بفرمایید؟**

**آیت ا... سیستانی : چنانچه شخصی زمین ملکی را به عنوان مسجد وقف نماید، حکم مسجد دارد و برای وقف کردن مکانی به عنوان مسجد، شرایط خاصّی غیر از شرایط عمومی مال موقوفه که در رساله¬ها ذکر شده است وجود ندارد، هر چند خوب است موقعیّت و خصوصیّات فعلی و آینده محلّ را قبل از وقفِ مکان، مدّ نظر قرار دهند تا بعداً موجب زحمت افراد و بروز مشکلات نگردد.**

20- **آیا در مساجد امروز و با توجه به نیازهای جامعه امروزی احداث مساجد بدون پارکینگ، آسانسور، ومهدکودک و فضای نگهداری کودکان و نیز فضای مناسب برای استقرار تشکلهای مذهبی مانند بسیج ، جایز است ؟**

**آیت ا... سیستانی : بلی جایز است و لازم است شأن و قداست مساجد حفظ شود و از امور متفرّقه در مساجد که مناسب با شأن و قداست مسجد نیست پرهیز شود ورعایت بعض موارد مذکور در سؤال به حسب اختلاف موقعیتها گاه پسندیده و گاهی هم بدون رجحان و در برخی موارد ناپسند و مرجوح می¬باشد.**

**21- استفاده از نقوش برجسته ی اماکن مذهبی چون خانه خدا وطواف کنندگان و... در مساجد جایز است؟**

**آیت ا... سیستانی: نقش انسان یا موجودی ذی¬روح دیگر، اگر برجسته و مجسّم باشد، ساخت آن بنابر احتیاط حرام می¬باشد و چنانچه برجسته و مجسّم نیست، احتیاط مستحب است مسجد را با آن زینت نکنند.**

**22- آیا می توان از نماکاری ها وسبک های معماری غربی در معماری شهرهای مملکت اسلامی استفاده کرد؟ اگر مرسوم باشند این موضوع چه حکمی دارد؟**

**ایت ا... سیستانی: اگر سبک¬ها طوری نباشد که موجب اشاعه فساد در جامعه گردد، فی نفسه حرام نیست هر چند شایسته است فضای شهر ونمای خانه¬ها طوری طرّاحی شود که معنویّت را به جامعه تزریق کند.**

**23- آیا میتوان در پارک سازی شهرهای مسلمین از مدل های خارجی پارک سازی استفاده نمود؟**

**ایت ا... سیستانی: پاسخ از جواب قبلی معلوم است.**

**24- آیا طراحی فضاهای اجرای موسیقی در پارک ها جایز است؟**

**آیت ا... سیستانی : نواختن موسیقی حرام و مهیّا کردن فضایی برای آن جایز نیست.**

**25- آیا خانم ها می توانند در پارک ها ورزش کنند ویا باید فضاهایی جداگانه برای ورزش تعبیه نمود؟ آیا مهندس معمار طراح پارک شرعا اجازه طراحی فضای ویژه بانوان را دارد ؟ اگر منجر به تقویت سلامت بانوان مسلمان شود این امر –طرا جی پارک با حفظ حریمهای بصری و رفع امکان دید نامحرم چه حکمی دارد ؟**

**آیت ا... سیستانی : چناچه به حدّ اسراف نرسد اشکال ندارد و عوامل مختلف در تحقّق اسراف دخیل است که تشخیص موضوع به عهده مکلّف بوده و مقرّرات در مصرف برق نیز رعایت گردد.**

**26- آیا می توان بنایی ساخت که براماکن عالیه اسلامی چون مکه مکرمه ویا حرم ائمه اطهار(ع) اشرافیت دارد وعظمت معماری ایشان را خدشه دار می کند ؟**

**ایت ا... سیستانی: سزاوار نیست بلکه چنانچه عرفاً هتک حرمت نسبت به اماکن مقدّسه شمرده شود جایز نیست و تشخیص موضوع عرفی با مکلّف می¬باشد.**

**27- آیا نگهداری حیواناتی چون سگ و کبوتر در خانه که باعث آلودگی می شوند جایز است؟**

**آیت ا... سیستانی : نگهداری حیواناتی مانند کبوتر چنانچه عرفاً مصداق ایذاء همسایگان و ... نباشد، فی نفسه بلا¬مانع است امّا نگهداری سگ در منزل مسکونی، کراهت دارد و در روایت نقل شده در خانه¬ای که سگ نگهداری می¬شود فرشتگان داخل نمی¬شوند.**

**شایان ذکر است سگ، نجس المعین است ورطوبت¬های او نجس می‌باشد و به هر جا سرایت کند آن را نجس می¬کند لذا نگهداری آن در منزل معمولاً موجب محذور شرعی در طهارت و نجاست می¬گردد و در مورد نجاست سگ فرقی بین سگ زینتی و غیر زینتی، سگ کوچک یا بزرگ، سگ تربیت شده و غیر آن نیست.**

28- حکم بنایی که ارتفاعش باعث سایه اندازی ویا ممانعت رسیدن نور آفتاب به همسایه ویا معابر می شود چیست؟

آیت ا... سیستانی : به طور کلّی اگر از تصرّف مالک در ملک خویش ضرر قابل توجّهی به همسایه¬اش برسد، در صورتی که چنین ضرری بین همسایگان متعارف باشد جایز است و گرنه جایز نمی¬باشد و تشخیص موضوع عرفی با مکلّف است.

29- آیا طراحی سردر ساختمانها به نحوی که در شب پلاک آنها قابل مشاهده نباشد بلااشکال است؟

آیت ا... سیستانی : اشکالی ندارد.

30- آیا طراحی مغازه – با نوع حرفه ای که نیاز به توقف اتومبیل مشتری ها دارد – در مکانهای دارای محدودیت پارک در شهر جایز است ؟

آیت ا... سیستانی : فی نفسه مانعی ندارد امّا لازم است صاحبان اتومبیل¬ها هنگام توقّف موجب سدّ معبر یا ایذاء دیگران نشوند و اگر طوری است که إحداث چنین مغازه¬ای در چنین محلّی متعارف نیست و خواه ناخواه هر چند با رعایت و دقّت، باعث آزار دیگران (مثلاً همسایگان) می¬شود به نحوی که ایذاء دیگران عرفاً مستند به صاحب مغازه شمرده می¬شود جایز نمی¬باشد.

31- آیا مهندس معمار می تواند ساختمانی با تراکم بالا- تعداد طبقات زیاد- طراحی کند که مشرف به خانه مردم باشد؟

آیت ا... سیستانی : فی نفسه مانعی ندارد لکن اگر احداث این أبنیه به نحوی است که ضرر قابل توجّهی بر همسایگان وارد می¬آید و این امر غیر متعارف باشد(مثلاً منطقه مسکونی است که نوعاً خانه¬ها کم ارتفاع است و منزل مرتفع مزبور در آن محلّ متعارف نیست و عرفاً ایذاء همسایگان صدق می¬کند)جایز نمی¬باشد، امّا اگر ضرر قابل توجّهی بر همسایگان وارد نشود یا آنکه ضرر قابل توجّه امرمتعارف و معمولی باشد اشکال ندارد و این مطلب به حسب موارد و أزمنه و أمکنه مختلف است، البته شایسته است در کشور اسلامی منازل طوری ساخته شود که داخل خانه¬های مجاور قابل رؤیت نباشد تا از طرفی زمینه گناه برای بعضی فراهم نشود و از طرفی ساکنین منازل مجاور به راحتی از خانه خود که مسکن که محل سکونت و آرامش آنهاست، استفاده نمایند.

32- آیا در طراحی خانه ؛ مستحب است چینش اتاق ها به گونه ای باشد که تمام اتاق ها رو به قبله باشد؟

ایت الله سیستانی: رو به قبله قرار گرفتن در حالات مختلفی از جمله مستحب شمرده شده است و تبعاً طراحی و ساختن بنا به شیوه ای که زمینه آن را فراهم کند از باب کمک در انجام خیر بی¬اجر نخواهد بود، اگر چینش اتاق¬ها به این مسأله کمک می¬کند بهتر است این مسأله رعایت گردد.